

Activiteitenverslag Adoptie

2013

Kind & Gezin
Vlaams Centrum voor
Adoptie

1. Het Vlaams Centrum voor Adoptie

1.1 Informatieverstrekking	4 p.
1.2 Inzage van adoptiedossiers	5 p.
1.3 Partners	7 p.
1.3.1 Het Raadgevend comité	7 p.
1.3.2 Het Steunpunt Adoptie	7 p.
1.3.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	8 p.
1.3.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	9 p.
1.3.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie	9 p.
1.3.6 Trefgroepen	10 p.
1.3.7 Projecten	10 p.
1.3.8 Andere Belgische overheden	11 p.
1.3.9 Andere Europese centrale autoriteiten	12 p.
1.3.10 Service Social International (SSI)	12 p.
1.3.11 Permanent bureau van Den Haag	12 p.
1.4 Buitenlandse delegaties en missies	13 p.
1.4.1 DR Congo	13 p.
1.4.2 Vietnam	14 p.
1.4.3 Oeganda	14 p.
1.4.4 Delegaties	14 p.

2. Interlandelijke adoptie

2.1 Aanmeldingen	15 p.
2.2 Voorbereiding	16 p.
2.2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet gekend kind	16 p.
2.2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie	18 p.
2.3 Maatschappelijk onderzoek	19 p.
2.3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek	20 p.
2.3.2 Adviezen	21 p.
2.3.3 Geschiktheidsvonnissen	22 p.
2.4 Bemiddeling	23 p.
2.4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten	23 p.
2.4.2 Zelfstandige adoptiedossiers	34 p.
2.5 Inschrijvingen in de burgerlijke stand	37 p.

3. Binnenlandse adoptie

3.1 Aanmelding	39 p.
3.2 Voorbereiding	40 p.
3.3 Maatschappelijk onderzoek	41 p.
3.4 Geplaatste kinderen via een adoptiedienst	42 p.
3.4 Inschrijvingen in de burgerlijke stand	43 p.

VOORWOORD

Beste Lezer,

Het voorwoord bij het activiteitenverslag van 2012 sloot af met een korte reflectie over het grote belang dat aan cijfergegevens wordt gehecht, ook en vooral rond het thema adoptie. Achteraf blijkt dat deze bespiegeling voorspellende waarde had. Nog voor het jaar rond was, en dus lang voor de publicatie van dit activiteitenverslag, werd in de media, en dit zowel aan Vlaamse zijde, als aan Franstalige zijde, heel wat gezegd en geschreven over het aantal (interlandelijke) adopties.

Nog nooit was het aantal interlandelijke adopties zo laag: 73 om precies te zijn. Betekent dit dan dat we met z'n allen niet goed gewerkt hebben? Het (vernieuwde) decreet over de interlandelijke adoptie, vermeldt immers uitdrukkelijk de verwachting dat het Vlaams Centrum voor Adoptie en de adoptiediensten actief op zoek gaan naar nieuwe samenwerkingsverbanden in het buitenland.

In 2013, werden net zoals de voorgaande jaren heel wat inspanningen geleverd om nieuwe samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken en op te starten. Dit resulteerde voor het Vlaams Centrum voor Adoptie in verschillende missies naar nieuwe herkomstlanden, en de ontvangst van een drietal buitenlandse delegaties. Via actieve deelname aan netwerken en overlegmomenten met andere Europese centrale autoriteiten, houden we de vinger aan de pols over mogelijkheden en moeilijkheden in verschillende herkomstlanden.

De realiteit leert echter dat goede bedoelingen alleen, niet voldoende zijn. De landen waar de nood aan interlandelijke adoptie het grootst is, en waar we mogelijkheden voor nieuwe samenwerkingsverbanden zien, zijn niet altijd evidente partners. In veel gevallen ontbreekt het aan een goed uitgewerkte regelgeving of procedures, is

er geen bevoegde overheid of aanspreekpunt inzake adoptie, ... Om in een dergelijke context een slagkrachtig en effectief adoptiebeleid te kunnen voeren, is een doorgedreven professionaliteit een absolute vereiste.

Deze uitdaging stelt zich uiteraard niet alleen bij het Vlaams Centrum voor Adoptie, maar laat zich ook voelen bij de diensten die op het terrein actief zijn. Naast de soms delicate samenwerking met de herkomstlanden, worden zij ook geconfronteerd met de wijzigingen in het profiel van de kinderen die nood hebben aan adoptie. Kandidaat-adoptanten hierop voorbereiden en gepast ondersteunen, in elke fase van de procedure vergt eveneens een bijzondere expertise en professionaliteit.

Specifiek voor de sector van de binnenlandse adoptie, werden in de loop van 2013 gesprekken gevoerd over een nieuwe organisatie en regelgeving. Met de adoptiediensten werd een consensus bereikt dat schaalvergroting aangewezen is: door samen te werken, worden de krachten en expertise gebundeld, waardoor ze effectiever en professioneler zullen kunnen werken.

Als 2013 ons één ding geleerd heeft, dan is het vooral dat we als adoptieprofessionals voor heel wat uitdagingen staan. Laat dit zeker geen rem zijn, maar de ultieme prikkel/stimulans om onze professionaliteit verder te versterken, en onze praktijk voortdurend te verbeteren.

Ariane Van den Berghe
VLaams Adoptieambtenaar

1. VLAAMS CENTRUM VOOR ADOPTIE

Het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) speelt een centrale rol bij elke adoptieprocedure voor een minderjarig kind door (kandidaat-)adoptieouders die in Vlaanderen of Brussel wonen. Bij zowel de interlandelijke als de binnenlandse adoptie staat het VCA in voor het goede verloop van het proces.

De opdrachten van het VCA zijn zeer uiteenlopend. Naast de erkenning en subsidiëring van adoptievoorzieningen is er de individuele begeleiding van (kandidaat-)adoptieouders, de algemene informatieverstrekking, het geven van inzage aan geadopteerden, het samenwerken voor en met partners en de buitenlandse missies en delegaties in het kader van (al dan niet opgestarte) kanalen.

1.1 Informatieverstrekking

Het VCA is voor Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wil over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen.

Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij willen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure, als nadien een specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieproject. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders,

afstandsouders, studenten en binnenlandse en buitenlandse autoriteiten.

De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en het aanbod van informatie op de website. Het VCA biedt daarnaast telefonische permanentie en trajectbegeleiding.

Er zijn momenteel 3 verschillende brochures beschikbaar. Afhankelijk van de vraag krijgen kandidaat-adoptieouders de algemene informatiebrochure voor een binnenlandse en buitenlandse adoptie van een ongekend kind of de brochure voor de adoptie van kinderen

van de familie uit het buitenland of uit het binnenland.

Nieuwe kandidaat-adoptieouders worden sinds 2013 zeer gefaseerd geïnformeerd. Ze krijgen bij elke nieuwe stap van hun procedure de informatie die voor hen op dat ogenblik relevant is. Daarnaast kregen heel wat kandidaat-adoptieouders uit het verleden in 2013 individueel informatie over de gevolgen van de nieuwe regelgeving voor hun dossier. Vooral de kandidaat-adoptieouders die voor 31 december 2012 de voorbereiding volgden, moesten geïnformeerd worden over de veranderingen rond de geldigheid van hun voorbereidingsattest.

Naast de schriftelijke informatie verzorgt het VCA het luik 'Adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt. In 2013 werd de website verder actueel gehouden. De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week. Ze beantwoorden ook de schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door een verscheidenheid aan personen en instanties.

Daarnaast verwerken ze de aanmeldingen voor binnenlandse en buitenlandse adoptie, contacteren ze de kandidaat-adoptieouders bij iedere procedurestap en registreren ze de bemiddelingskeuze (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie). Ze volgen de dossiers zoveel mogelijk digitaal op zodat een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers mogelijk is.

1.2 Inzage van adoptiedossiers

Met de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie van 22 maart 2013 krijgen interlandelijk geadopteerden een recht op inzage in hun adoptiedossier. Het verlenen van die inzage is één van de opdrachten van de Vlaamse adoptieambtenaar. In het licht daarvan moet iedereen die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar bezorgen, zodat deze kan instaan voor de bewaring en eventuele inzage.

Het is niet evident om adoptiedossiers te verkrijgen van adopties die gerealiseerd werden via diensten die niet langer erkend zijn. Het VCA blijft alles in het werk stellen om de betrokken geadopteerden verder te helpen.

Hierbij worden andere diensten gecontacteerd zowel in het binnenland (jeugdrechtbanken, rijksarchief, ...) als in het buitenland (weeshuizen, autoriteiten, ...). Kopieën/scans van de archieven van adoptiedossiers van het Centrum voor Seksuele Voorlichting en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika zullen zo worden bezorgd aan het VCA. Ook met de rijksarchivaris werden

afspraken gemaakt om zo efficiënt mogelijk te kunnen reageren op inzagevragen.

Bij elk contact met buitenlandse overheden wordt het belang van dit inzagerecht benadrukt met wisselend resultaat. In 2013 kreeg het VCA vanuit de centrale autoriteit van India de verklaring dat zij mee willen helpen met onze zoektocht naar informatie voor geadopteerden. Bovendien kon in overleg met de bestaande adoptiediensten besloten worden de oude dossiers van deze diensten in de loop van 2014 bij het VCA te verzamelen. Hiertoe werd in 2013 ook gestart met een digitaliseringsproject om zo de dossiers gemakkelijk beschikbaar te hebben voor de geadopteerden. Dit project loopt verder in 2014.

In 2013 gaf het VCA 14 interlandelijk geadopteerden inzage in hun dossier. Hiervan kreeg 1 persoon voor een 2de keer inzage en was 1 inzage het gevolg van een vraag gesteld in 2012. 6 interlandelijk geadopteerden konden geen inzage krijgen. Voor 3 geadopteerden kon er geen dossier gevonden worden. 2 geadopteerden zetten hun vraag stop en 1 vraag kwam niet van de geadopteerde zelf, de enige die inzagerecht heeft in zijn dossier. Het VCA kreeg dus 8 vragen meer dan in 2012.

Voor binnenlandse adoptie wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen.

De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Hoewel het VCA dus geen taak heeft bij binnenlandse adopties ontvangt het centrum wel verschillende vragen van binnenlands geadopteerden. Uiteraard onderneemt het VCA ook voor deze geadopteerden stappen om

zoveel mogelijk informatie ter beschikking te kunnen stellen.

De vraag tot inzage in het adoptiedossier werd door 7 binnenlands geadopteerden gesteld. Het VCA kon aan 3 van hen inzage verlenen waarvan 2 via de adoptiedienst. 2 geadopteerden konden niet geholpen worden omdat er geen dossier gevonden werd. 1 geadopteerde stopte zijn aanvraag en 1 geadopteerde werd doorverwezen naar de jeugdrechtbank. 1 aanvraag van 2012 werd in 2013 doorverwezen naar de jeugdrechtbank.

De geadopteerden die een vraag tot inzage stelden in 2013 zijn meestal geboren tussen 1971 en 1990. Voor de eventuele nazorg na het verlenen van de inzage worden geadopteerden

doorverwezen naar het Steunpunt Adoptie of naar het project Zoekregister. Maar in 9 dossiers werd het VCA ook ingeschakeld in de zoektocht naar de oorspronkelijke familie.

Bovenop de inzagevragen werd het VCA 14 keer gecontacteerd om te helpen bij zoektochten van geadopteerden en geboortefamilies. 8 geadopteerden (4 interlandelijke, 4 binnenlands) gingen op zoek naar hun biologische familie en 2 Belgische geboorteparenten gingen op zoek naar hun kinderen. Er kwamen ook 4 vragen uit het buitenland (Vietnam, Haïti, China en Rwanda) van geboortefamilies die hun in België geadopteerde kinderen zochten. Waar mogelijk helpt het VCA deze families om elkaar terug te vinden door contact op te nemen met de betrokkenen of hen naar de gepaste dienst door te verwijzen.

1.3 Partners

Het VCA heeft zowel in België, Vlaanderen als in het buitenland verschillende partners waarmee wordt samengewerkt om adopties te realiseren en op te volgen. Het VCA heeft een belangrijke opdracht in het toezicht op de erkende diensten en staat ook in voor de subsidiëring van de verschillende diensten. In de uitvoering van de nieuwe regelgeving interlandelijke adoptie en ter voorbereiding van de nieuwe regelgeving voor de binnenlandse adoptie was er nauw overleg met de verschillende partners. De oprichting van het raadgevend comité zorgde voor een bijkomend overleg met de sector en externe partners. Het VCA organiseerde daarnaast 2 vormingsdagen voor de ganse adoptiesector. 1 dag was gericht op het thema HIV en Hepatitis C bij adoptiekinderen. Een 2de studiedag ging over de kinderwens van kandidaat-adoptieouders. Voor de jeugdrechters werd begin 2013 ook een kort vormingsmoment voorzien over de nieuwe uitvoeringsbesluiten interlandelijke adoptie.

1.3.1 Het raadgevend comité

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 31 mei 2013 werden de leden van het raadgevend comité benoemd. De leden zijn vertegenwoordigers van adoptieouders, geadopteerden, voorzieningen en werknemers van voorzieningen. Daarnaast zijn er 4 leden aangesteld als onafhankelijke deskundigen. Mevrouw Nicole Vliegen werd benoemd als voorzitter en zij wordt bijgestaan door 2 ondervoorzitters, mevrouw Inge Demol, directeur van het Steunpunt Adoptie en Joshi Jansen, vertegenwoordiger van geadopteerden. Het VCA neemt deel aan de vergaderingen via aanwezigheid van de Vlaamse adoptieambtenaar en door de ondersteuning van een secretaris die instaat voor verslaggeving.

Na de benoeming van de leden kwam het comité in 2013 tweemaal samen, op 7 oktober en op 13 december. Er konden nog geen adviezen gegeven worden. De eerste vergaderingen startten met de opstelling van een huishoudelijk reglement, een eerste bespreking van de nieuwe infosessie interlandelijke adoptie en een toelichting over het kader waarbinnen het raadgevend comité

en het VCA functioneren. Het raadgevend comité benadrukte wel al het belang van samenwerking met de federale overheid, gelet op het feit dat ook zij belangrijke bevoegdheden hebben binnen de adoptieprocedure.

1.3.2. Het Steunpunt Adoptie

Deze nieuwe organisatie werd opgericht door 4 organisaties die voorheen instonden voor de voorbereiding en de nazorg bij interlandelijke adoptie: de voorbereidingscentra Triobla en VCOK, het Steunpunt Nazorg Adoptie en VAG - Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (in 2013 omgevormd tot Vereniging voor Adoptiekind en Gezin).

Het Steunpunt Adoptie werd erkend voor de periode van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017.

Naast de organisatie van de infosessie en de voorbereiding voor nieuwe kandidaat-adoptieouders heeft het Steunpunt Adoptie een belangrijke rol inzake nazorg en vorming. Zij bieden ondersteuning en nazorg aan alle partijen van de adoptiedriehoek: geadopteerden, (kandidaat-)adoptieouders en afstandsouders. Verder staan zij in voor het

ontwikkelen van expertise en het aanbieden van vorming aan hulpverleners binnen en buiten de adoptiesector.

Voor 2013 ontving de dienst een subsidie-enveloppe van 500 000 euro, waarvan 90% als voorschot al werd uitbetaald in datzelfde jaar. Het saldo ontvangen zij in 2014 na indiening van het financieel verslag. Daarnaast kreeg de dienst ook een subsidie in uitvoering van het Vlaams intersectoraal akkoord van 3630,60 euro.

Er werd 2 keer overlegd met het Steunpunt Adoptie over de werking van het Steunpunt zelf. Daarnaast bracht een groot deel van het team van het VCA een bezoek aan het Steunpunt voor een voorstelling van hun nieuwe werking.

1.3.3 Diensten voor maatschappelijk onderzoek

De erkenningen van de 5 bestaande diensten voor maatschappelijk onderzoek werden in 2011 voor 5 jaar verlengd. Door de nieuwe regelgeving wordt hun aantal vanaf 2014 verminderd tot 3 (1 per werkingsgebied).

Voor 2 werkingsgebieden (Antwerpen-Limburg en Vlaams-Brabant-Brussel) kon op 1 januari 2013 al een nieuwe erkenning worden uitgereikt voor 5 jaar. Voor het derde werkingsgebied (West- en Oost-Vlaanderen) werd deze in de loop van 2013 toegekend, voor de periode van 1 januari 2014 tot eveneens 31 december 2017, aan het 'CAW Visserij'. De dienst voor maatschappelijk onderzoek 'CAW Regio Brugge' bleef nog erkend tot 31 december 2013.

De diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvingen in 2013 een maandelijkse basis-subsidie van 13 580 euro per dienst, erkend onder het oude besluit en van 23 833 euro per dienst, erkend onder het nieuwe besluit. In 2013 kregen de diensten voor maatschappelijk onderzoek een totaal van 877 406 euro aan basissubsidie uitbetaald. Bovenop de basissubsidie werd in uitvoering van het Vlaams intersectoraal akkoord 16 494,24 euro uitbetaald.

Er was driemaal overleg met de coördinatoren van de diensten voor maatschappelijk onderzoek over de concrete werking van de diensten. Daarnaast werden alle medewerkers tweemaal samengebracht om het theoretisch raamwerk uit te werken.

1.3.4 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie

Met de inwerkingtreding van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende het inzagerecht en de bemiddeling bij interlandelijke adoptie liepen de erkenningen van de adoptiediensten af op 30 juni 2013. De 3 bestaande adoptiediensten (Ray of Hope, Het Kleine Mirakel en Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC-Horizon)) kregen een erkenning onder dit nieuwe besluit die loopt van 1 juli 2013 tot en met 30 juni 2018.

De interlandelijke adoptiediensten krijgen onder het nieuwe besluit per dienst 100 000 euro basissubsidie. In 2013 werd voorafgaand aan de publicatie van het besluit, in het eerste kwartaal een voorschot van 60 280,70 euro uitbetaald. Na publicatie van het besluit kregen de diensten nog 202 500 euro voorschot voor de laatste 3 kwartalen. Daarnaast kregen de diensten in uitvoering van het Vlaams intersectoraal akkoord 15 198,33 euro uitbetaald.

In 2014 bij de afrekening en uitbetaling van het saldo, ontvangen de diensten een bijkomende subsidie van 5000 euro vanaf het tweede ingediende inlichtingendossier, en 3000 euro vanaf het derde herkomstland met een open kanaal.

De adoptiediensten ontvangen van de kandidaat-adoptieouders een bijdrage als prestatievergoeding voor hun werking. Deze mocht in 2013 maximaal 3000 euro bedragen. Voor de eerste nazorg mogen de adoptiediensten een bijdrage van 250 euro per huisbezoek en 65 euro per rapport vragen aan de adoptieouders.

Met de 3 coördinatoren van de adoptiediensten werd er 3 keer overlegd over het dagelijks verloop van de procedures. Eénmaal werd met de 3 adoptiediensten apart overlegd over hun herkomstlanden (zowel lopende kanalen als kanalen in prospectie).

1.3.5 Adoptiediensten voor binnenlandse adoptie

De erkenning van de 5 adoptiediensten voor binnenlandse adoptie liep af op 31 oktober 2013. Voor 4 diensten werd de erkenning verlengd tot en met 31 oktober 2018. De erkenning voor de adoptiedienst "De Visserij-sociaal centrum Gent" werd verlengd tot 31 oktober 2014. Deze diensten ontvangen geen basissubsidies voor hun werking. De kandidaat-adoptieouders betalen een bijdrage aan de dienst voor de bemiddeling.

2 adoptiediensten voor binnenlandse adoptie ontvingen in 2013 een subsidie voor de voormalige Derde ArbeidsCircuit (DAC)-functies, als gevolg van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuuut. In 2013 ontvingen de diensten in dit verband een totaal van 120 684,27 euro subsidie.

De maatschappelijke onderzoeken naar geschiktheid, die bevolen worden in het kader van de adoptie van kinderen die al aanwezig zijn in het gezin van de kandidaat-adoptant (stiefouders, meemoeders, ...), worden via een facultatieve subsidie vergoed aan de adoptiediensten. In 2013 werd zo voor een bedrag van 23 768,03 euro uitbetaald.

Daarnaast ontving de adoptiedienst De Mutsaard een verlenging van de facultatieve subsidie van 25 000 euro om een project rond adoptie van special needs kinderen uit te werken.

Tenslotte werd voor de periode van 1 december 2013 tot en met 30 juni 2014 een facultatieve subsidie van 70 000 euro toegekend voor de fusie van de binnenlandse nazorg. Met deze subsidie wil het VCA de binnenlandse adoptiediensten ondersteunen om gezamenlijk een nazorgwerking op te stellen ter voorbereiding van het nieuwe decreet binnenlandse adoptie waarbij men naar één erkende dienst zou evolueren.

1.3.6 Trefgroepen

Ook in 2013 ontving het VCA geen erkenningsaanvragen voor nieuwe trefgroepen. De trefgroep 'Wat nu?' blijft wel erkend tot 31 december 2017.

1.3.7 Projecten

Naast de erkende voorzieningen ondersteunde het VCA in 2013 ook een aantal projecten met betrekking tot adoptie.

Zoekregister

Het zoekregister staat in voor de zoektochten van geadopteerden, geboorteouders en verwanten naar elkaar.

Zij begeleiden deze personen bij hun zoektocht en bieden de nodige ondersteuning bij eventuele ontmoetingen. Het gaat hier vooral om zoektochten bij binnenlandse adopties maar er zijn ook regelmatig vragen in het kader van interlandelijke adopties. Het VCA verwijst regelmatig geadopteerden door naar dit project voor psychosociale ondersteuning bij hun rootszoektocht.

Voor hun werking werd aan dit project 73 027,46 euro toegekend.

EVA-vorming

Deze vzw werd opgericht door de 5 binnenlandse adoptiediensten om de voorbereiding van kandidaat-adoptieouders voor binnenlandse adoptie te organiseren. Deze voorbereiding is bedoeld voor kandidaat-adoptieouders die willen adopteren via een adoptiedienst maar ook voor diegene die een zelfstandige adoptie van een gekend kind (meestal kind van de partner) willen realiseren. Voor deze opdracht werd aan de vzw 143 270,72 euro toegekend.

Ray of Hope - opvolging China

Er werd een facultatieve subsidie van 8042,71 euro uitbetaald aan de vzw Ray of Hope in verband met de opvolging van het adoptiekanaal China voor 2013. Het saldo van 2011 en 2012, 10 718,55 euro, werd ook in 2013 uitbetaald. Deze subsidie kadert in de opvolging van de stopzetting van de adoptiedienst Horizon.

1.3.8 Andere Belgische overheden

Na 3 jaar werd begin 2013 de Commissie van Opvolging en Overleg opnieuw samengeroepen. Deze commissie bestaat uit de bevoegde centrale autoriteiten inzake adoptie, de dienst Vreemdelingenzaken, de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, de parketmagistraten, de jeugdrechters en de kabinetten van de betrokken federale en gemeenschapsministers. De commissie kreeg toelichting over de gewijzigde regelgeving interlandelijke adoptie in Vlaanderen en over de aanbevelingen die zowel in Vlaanderen als in Wallonië gedaan worden rond de binnenlandse adoptie. Er werd in de commissie ook besloten tot de oprichting van een werkgroep binnenlandse adoptie.

Deze werkgroep, bestaande uit alle Belgische adoptieautoriteiten, kwam verschillende keren

samen over mogelijke nieuwe regelgeving rond binnenlandse adoptie. Het ging hier dan vooral over de vraag om het juridische traject binnenlandse adoptie af te stemmen op het interlandelijke adoptietraject. Het geschiktheidsvonnis voorafgaandelijk aan de plaatsing van het adoptiekind te laten uitspreken door de rechtbank, is hier een belangrijk onderdeel van. Het VCA drong ook aan op een regeling voor de meemoeders buiten de adoptiewetgeving. Het VCA had regelmatig ander overleg met de Federale Centrale Autoriteit (FCA) en de centrale autoriteit van de Franse gemeenschap (ACC). Het bilateraal overleg met de FCA ging voornamelijk over de landen van herkomst van de adoptiediensten en de problemen of onduidelijkheden in zelfstandige (vooral intrafamiliale) adoptiedossiers.

De overlegmomenten met de Franstalige gemeenschap gebeurden meestal ter voorbereiding van een missie of delegatie of over kanalen waar beide gemeenschappen actief (willen) zijn.

Het VCA bleef ook in 2013 beroep doen op de FOD Buitenlandse Zaken in het kader van kanaalonderzoeken, missies, delegaties, individuele dossiers en specifieke problemen in landen van herkomst. Eind 2013 werd wel duidelijk dat deze samenwerking in de toekomst minder intensief zal kunnen zijn. Hun ondersteuning zal zich beperken tot het uitwisselen van documenten tussen België en landen van herkomst, beantwoorden van zeer specifieke vragen en opvolgen van nieuwe regelgeving.

1.3.9 Andere Europese centrale autoriteiten

De jaarlijkse conferentie van Europese centrale autoriteiten ging in 2013 door in Dublin. De onderwerpen die op deze conferentie besproken worden tonen aan dat alle Europese autoriteiten voor dezelfde uitdagingen staan: intrafamiliale adopties, special needs adoptie, adoptie uit pleegzorg, uitwisseling van informatie over verschillende kanalen, ... De pilootgroep, een groep centrale autoriteiten die op zoek gaat naar manieren om informatie op een vlotte manier uit te wisselen, kwam in 2013 éénmaal samen.

Er was 2 keer overleg met de Nederlandse autoriteit over verschillende herkomstlanden.

Bij kanaalonderzoeken werd ook regelmatig beroep gedaan op de Europese centrale autoriteiten om te delen in hun ervaringen met bepaalde landen van herkomst.

1.3.10 Service Social International (SSI)

De SSI is een NGO die individuen, kinderen en families helpt die geconfronteerd worden met sociale problemen waarbij 2 of meer landen betrokken zijn tengevolge van internationale migratie of verplaatsing. Voor het VCA is dit een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking, vooral op het vlak van informatie betreffende de herkomstlanden.

Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. Het VCA ondersteunt deze dienst met een bijdrage van 15 000 euro per jaar.

In opdracht van het VCA heeft de SSI in 2013 ook een onderzoeksrapport gemaakt waarin ze de Vlaamse adoptiewerking in Ethiopië evalueren. De aanbevelingen uit dit rapport worden door het VCA en de adoptiediensten zo snel mogelijk omgezet in de praktijk. Voor dit onderzoek werd 5560 euro betaald.

1.3.11 Permanent bureau van Den Haag

Het permanent bureau van Den Haag staat mee in voor de uitvoering van het Haags Verdrag. Zij ondersteunen landen die willen toetreden tot dit verdrag en hun regelgeving en procedures eraan willen aanpassen. In 2013 werd onder andere verder gewerkt met Haïti. Er was een samenkomst met de Montréalgroep en de Haïtiaanse centrale autoriteit in Den Haag om een stand van zaken te bekijken en de volgende stappen op te volgen.

Het bureau publiceerde een tweede 'Guide to good practice', ditmaal specifiek gericht op de erkenningen van adoptiediensten.

Het VCA had ook een apart overleg met het bureau, voornamelijk over een mogelijke werking in de Verenigde Staten van Amerika maar ook andere herkomstlanden kwamen aan bod.

1.4 Buitenlandse delegaties en missies

In 2013 ondernam het VCA 3 missies naar het buitenland. Daarnaast ontving het VCA ook 3 delegaties uit het buitenland.

1.4.1 Democratische Republiek Congo (DR Congo)

In januari 2013 vertrok het VCA op missie naar DR Congo. Naast het VCA nam ook de centrale autoriteit van de Franse gemeenschap en de adoptiedienst FIAC-Horizon vzw deel aan deze missie. FIAC-Horizon vzw was op dat ogenblik de enige adoptiedienst die prospectie deed in het land.

Er was overleg met de burgemeesters van verschillende 'communes' waar het VCA bijkomende informatie kreeg over de achtergrond van kinderen die gevonden worden. In DR Congo zijn er weinig controles binnen de adoptieprocedure waardoor de samenwerking ter plaatse en de werking van het tehuis van groot belang is om de nodige garanties te krijgen rond de adopteerbaarheid van de kinderen. Er was dan ook een lang bezoek aan het tehuis waar de Vlaamse adoptiedienst mee wou werken om na te gaan of al deze garanties aanwezig waren. Het opstellen van een overeenkomst tussen de adoptiedienst en het tehuis gebeurde ook tijdens het verblijf ter plaatse. Naast de garanties van het tehuis was het ook belangrijk om de andere betrokkenen in de officiële

procedure te horen: de jeugdrechtbank in Kinshasa, het ministerie van sociale zaken, het ministerie du genre en het ministerie van binnenlandse zaken. In een overleg met de Belgische ambassade werd hun ervaring met Congo gedeeld en de werkwijze die zowel Vlaanderen als Wallonië zouden hanteren in de adoptieprocedures besproken.

Na de missie kon de adoptiedienst een volledig inlichtingendossier indienen wat op 22 april 2013 werd goedgekeurd. In 2013 konden de eerste proefdossiers worden opgestart.

1.4.2 Vietnam

Na een bezoek van de Vietnamese autoriteiten in december 2012, werd het VCA uitgenodigd door deze autoriteiten om ter plaatse te gaan en een overeenkomst af te sluiten. In september 2013 ging het VCA in op de uitnodiging. In Vietnam werd tussen de Vlaamse bevoegde autoriteit (het VCA) en de bevoegde Vietnamese autoriteit een overeenkomst afgesloten.

Na het afsluiten van de overeenkomst kon de adoptiedienst Ray of Hope een accreditatiedossier indienen bij de Vietnamese overheid.

Naast formeel overleg met het Vietnamese ministerie van justitie, de bevoegde autoriteit, bracht het VCA ook een bezoek aan een provinciale afdeling van het ministerie van justitie, een weeshuis en aan de Belgische ambassade. Het VCA hoopt dat in 2014 de eerste proefdossiers kunnen opgestart worden.

1.4.3. Oeganda

De missie aan Oeganda werd door het VCA gepland na de evaluatie van het eerste proefdossier. Er bleken een aantal problemen te zijn die niet opgelost konden worden van op afstand. In Oeganda spreken de rechtbanken geen adoptie uit maar een plaatsing met het oog op adoptie. Hierbij is het de bedoeling dat het vonnis toestemming geeft aan de kandidaat-adoptieouders om de adoptie in België te laten uitspreken. Na aankomst in België kan de adoptie dan door een Belgische rechtbank worden uitgesproken.

De Belgische ambassade had bedenkingen bij de werking in Oeganda omdat daar, net zoals in DR Congo, weinig garanties voorzien zijn in de officiële procedure. Er wordt in Oeganda dan ook gewerkt met een tehuis dat zelf sterke garanties biedt rond adoptabiliteit en subsidiariteit. Dit werd ter plaatse bevestigd en de bedenkingen van de ambassade werden uitgebreid besproken.

Het tweede proefdossier werd positief geëvalueerd waarna een vierde proefdossier kon worden opgestart. Een derde proefdossier was in 2013 nog niet afgerond.

1.4.4 Delegaties

De bevoegde autoriteiten van de herkomstlanden Ethiopië en Thailand kwamen op eigen initiatief naar België om de werking van de Vlaamse en Franstalige adoptiediensten te bekijken. Het VCA ontving beide delegaties en de werking binnen Vlaanderen werd uitgebreid toegelicht.

Een Haïtiaanse delegatie van het Institut du Bien-être Social et de Recherches, de bevoegde centrale autoriteit, kwam op uitnodiging van de Franse gemeenschap. Zij lichtten hun nieuwe regelgeving, naar aanleiding van de ratificatie van het Haags Verdrag, toe. Het VCA had met deze delegatie een goed overleg over een aantal lopende individuele dossiers en over de eventuele accreditatie van de adoptiedienst Ray of Hope.

2. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Overzicht cijfers

	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aanmeldingen	626	884	831	597	592	560	351	312	324
Vorbereidingen ⁽²⁾	377	613	482	440	331	330	222	159	107
Tussenvonnissen		604	595	466	358	280	191	202	145
Maatschappelijke onderzoeken ⁽³⁾	288	403	500	601	362	327	303	190	162
Geschiktheidsvonnissen ⁽⁴⁾	233	297	428	422	297	221	154	106	91
Aangekomen kinderen	172	162	176	210	244	205	180	122	73
Erkenning en registratie ⁽⁵⁾		179	155	186	209	176	151	99	62

2.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA

- (1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden.
- (2) Het betreft de uitgereikte attesten van voorbereiding voor een eerste adoptie
- (3) Het betreft het aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek.
- (4) Het betreft het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die het VCA ontvangen heeft (voor 2013: ontvangen op 11 februari 2014. 2005 geeft een gecombineerd cijfer van beginseltoestemming met 24 geschiktheidsvonnissen na het in voege treden van de nieuwe wet in september 2005).
- (5) Het betreft het aantal registraties van de erkenningen van interlandelijkeadopties waarover het VCA door de FCA werd ingelicht op 12 februari 2014.

2.1 Aanmeldingen

In 2013 bleef het aantal aanmeldingen stabiel ten opzichte van 2012. De daling van de afgelopen jaren lijkt voorlopig tot stilstand gekomen. Het grootste deel van de kandidaat-adoptieouders zijn heterokoppels. Dit heeft mede te maken met de beperkte mogelijkheden voor alleenstaanden en holebikoppels in de landen van herkomst. Tabel 2.2 geeft gedetailleerd de kenmerken weer van de aanmeldingen.

Aanmeldingen

	2011		2013	
	Aantal	%	Aantal	%
Aantal aanmeldingen	312	%	324	%
Waarvan				
- <i>alleenstaanden</i>	31	10,0	37	11,4
- <i>heterokoppel</i>	273	87,5	266	82,1
- <i>holebikoppel (M+M;V+V)</i>	8 (8;0)	2,5	21 (19;2)	6,5
en waarvan				
- <i>tweede en volgende adopties</i>	43	13,8	25	7,7
- <i>intrafamiliaal</i>	39	12,5	43	13,3

2.2 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie

Bron: VCA

25 aanmeldingen kwamen van adoptieouders die vroeger al adopteerden. 43 keer kwam de vraag van adoptieouders die een kind van hun familie in het buitenland willen adopteren.

2.2 Voorbereiding

Iedereen die een kind wil adopteren, moet een voorbereiding op adoptie volgen. Wie voor een tweede keer adopteert, moet de voorbereiding niet opnieuw volgen. In 2013 werd het instroombeheer ingevoerd. Dit betekent dat het aantal kandidaten dat kan starten met de procedure wordt afgestemd op het aantal kinderen dat nood heeft aan adoptieouders, het aantal kinderen dat door Vlaamse adoptieouders geadopteerd zal kunnen worden.

Het aantal kandidaten dat in 2013 mocht doorstromen werd berekend op basis van het aantal geplaatste kinderen in de afgelopen 2 jaar, het aantal kandidaat-adoptieouders dat een attest van voorbereiding of geschiktheidsvonnis heeft maar geen bemiddelingsovereenkomst en evoluties in de herkomstlanden. Het VCA bepaalde zo dat 57 kandidaat-adoptieouders mochten doorstromen. Dit betekent dat zij ofwel konden starten met de voorbereiding (eerste adopties) ofwel een duplicaat konden krijgen om een verzoekschrift in te dienen bij de jeugdrechtbank (tweede adopties).

De voorbereiding op adoptie werd in 2013 verzorgd door het nieuw erkende Steunpunt Adoptie. Zij organiseren de voorbereiding voor mensen die een niet-gekend kind willen adopteren (via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie), maar ook voor de kandidaat-adoptieouders die een kind van hun familie willen adopteren (intrafamiliale adoptie).

2.2.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind

De voorbereiding werd in 2013 voor het eerst georganiseerd volgens de nieuwe regelgeving. Hierbij werd de voorbereiding opgesplitst in twee delen: een infosessie en de verdere voorbereiding.

Alle kandidaat-adoptieouders die voor een eerste keer adopteren, moeten een infosessie volgen. Deze infosessie duurt een halve dag en daarin krijgen zij minstens uitleg over de voorwaarden van België en van de landen van herkomst, de wachttijden, de kindprofielen en de zelfstandige adoptie. Ze betalen hiervoor 25 euro en hebben na afloop 60 dagen tijd om te bevestigen of zij de voorbereiding willen verderzetten. Het Steunpunt Adoptie organiseerde in 2013 viermaal dergelijke infosessie. In totaal volgden 202 gezinnen (koppels of alleenstaanden) de infosessie in 2013. 158 van deze families bevestigden binnen de termijn dat zij de voorbereiding willen verderzetten.

Begin 2013 werden nog voorbereidingen georganiseerd voor kandidaat-adoptieouders die zich voor de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving hadden aangemeld. Zij dienden geen infosessie te volgen. Het ging om 62 gezinnen.

Van de 57 doorgestroomde gezinnen kregen er 6 een duplicaat van hun attest voor een tweede adoptie. 34 gezinnen voor een eerste adoptie ronden uiteindelijk de voorbereiding af.

Het Steunpunt Adoptie blijft de adoptiedriehoek, die ingaat op de verschillende relaties tussen de geboorteouders, de geadopteerde en de

adoptieouders, als een rode draad doorheen het voorbereidingsprogramma gebruiken. Het tracht een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen over de interlandelijke adoptie van een kind en informeert over het verloop van de procedure, de positie van het Haags Adoptieverdrag, rouwen en verlieservaring bij de betrokken partijen, hechting in het kader van adoptie en over opvoeding en identiteitsvorming bij een adoptiekind.

Vanaf 2013 was er in de voorbereiding ook extra aandacht voor de adoptie van kinderen met special needs aangezien een belangrijk deel van de geplaatste kinderen hieronder vallen. Het gaat dan om oudere kinderen (+ 6 jaar), kinderen met een medisch probleem (gespleten lip, hartproblemen, ontbrekende ledematen, ...), kinderen met een ontwikkelingsachterstand, kinderen met gedragsproblemen of een moeilijke achtergrond (geboren na verkrachting, mishandeling, ...) of om kinderen die samen met een broertje of zusje geplaatst worden (siblings).

2.2.2 Voorbereiding op een intrafamiliale adoptie

De voorbereiding op een intrafamiliale adoptie verloopt ook in 2 fasen: een eerste gesprek met het VCA en een voorbereiding door het Steunpunt Adoptie.

In 2013 ontving het VCA 36 vragenlijsten voor de adoptie van een kind van de familie. Deze aanvragen gaan uit van personen die een kind willen adopteren dat met hen verwant is en in het buitenland verblijft. 21 kandidaat-adoptieouders gingen in op de uitnodiging tot een individueel gesprek bij het VCA.

Tijdens dit gesprek lichtte het VCA hen de verplichte adoptieprocedure uitvoerig toe en werd er verder ingegaan op hun specifieke adoptieproject. Nadien kregen zij een schriftelijke neerslag van dit gesprek waarin een eerste inschatting gegeven werd over de realiseerbaarheid van de geplande adoptie. Deze inschatting bestaat uit informatie over de adoptabiliteit van het kind (worden alle toestemmingen gegeven?), de subsidiariteit van de adoptie (zijn er geen andere oplossingen ter plaatse voor het kind?) en de specifieke situatie in het land van herkomst (voldoen de toekomstige

adoptieouders en- kind aan de voorwaarden van het land, is een adoptiesamenwerking mogelijk met het land van herkomst, heeft het VCA ervaring met dit land?).

Als op basis van deze informatie blijkt dat het weinig zin heeft om de procedure verder te zetten omdat er zich problemen zullen voordoen verder in de procedure, dan worden de kandidaat-adoptieouders hierover ingelicht via deze inschatting. Zo vermijdt het VCA dat er hooggespannen maar onrealistische verwachtingen ontstaan bij het kind en/of bij zijn familie.

Op basis van de inschatting van het VCA beslissen de kandidaat-adoptieouders of ze de rest van de procedure willen doorlopen of niet. Als zij verder willen gaan dan verwijst het VCA hen door naar een voorbereidingsprogramma dat gegeven wordt door het Steunpunt Adoptie. Hierin wordt vooral aandacht besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de 3 betrokken partijen, namelijk de geboorteouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext.

Dit programma wordt een paar keer per jaar georganiseerd, rekening houdend met het aantal aanvragen. In 2013 ging het om 2 voorbereidingen op een intrafamiliale adoptie namelijk in maart en september 2013.

In april 2012 trad een nieuwe wetgeving in voege waarbij de Federale Centrale Autoriteit (FCA) in uitzonderlijke omstandigheden een adoptie kan regulariseren. Deze wetgeving is in het leven geroepen voor die situaties waarbij kandidaat-adoptieouders onbewust de Belgische regelgeving niet naleven door een adoptie te laten uitspreken in het land van herkomst voordat ze in België geschikt verklaard worden. Dergelijke adopties konden voorheen niet erkend worden. Door deze nieuwe regelgeving kan de FCA (enkel in zeer specifieke situaties en onder strikt omschreven voorwaarden) deze kandidaat-adoptieouders de toestemming geven om de Belgische adoptieprocedure (voorbereiding, maatschappelijk onderzoek en geschiktheidsvonnis) toch op te starten ook al is er al een vonnis uitgesproken in het land van herkomst. Het VCA verwees 3 kandidaat-adoptieouders door naar de FCA om zo een regularisatie aan te vragen (Guinea, DR Congo en Ghana).

2.3 Maatschappelijk onderzoek

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. Dit maatschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd door één van de erkende diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. Het VCA zorgt voor de toewijzing van de opdrachten aan de verschillende diensten. De werkwijze van de DMO's is neergeschreven in een draaiboek dat constant bijgestuurd en geoptimaliseerd wordt.

In 2013 werd het nieuwe theoretische raamwerk volledig afgewerkt. Dit raamwerk omvat alle factoren waarop kandidaat-adoptieouders gescreend moeten worden. Het is gebaseerd op het in 2011 gepubliceerde onderzoeksrapport 'Evaluatie van de huidige screening van adoptieouders uitgevoerd door de diensten voor maatschappelijk onderzoek van de CAW's in het kader van de geschiktheidsprocedure voor interlandelijke adoptie gevoerd voor de

jeugdrechtbank' en op klinische expertise. Eind 2013 werd dit, door de DMO's samengestelde raamwerk, getoetst door onderzoekers van de Leuvense AdoptieStudie van de Katholieke Universiteit Leuven. Er werd ook een nieuw semi-gestructureerd interview opgesteld waarmee in 2014 effectief gewerkt zal kunnen worden.

Naast de opdrachten voor maatschappelijke onderzoeken staan de diensten ook in voor de actualisering van dit onderzoek wanneer kandidaat-adoptieouders een verzoek tot verlenging van hun geschiktheidsvonnis indienen bij de jeugdrechtbank. In 2013 werd de federale wetgeving hierover aangepast. Hierdoor is een actualisering enkel nog nodig als er wijzigingen zijn in het gezin van de kandidaat-adoptieouders die hun geschiktheid kunnen beïnvloeden. Als er geen wijzigingen zijn, dan kan het geschiktheidsvonnis automatisch met 2 jaar verlengd worden. Het VCA moet nagaan of een actualisering nodig is of niet. Dit

onderzoek gebeurt aan de hand van het attest gezinssamenstelling, een vragenlijst in te vullen door de kandidaat-adoptieouders en enkele vragen aan de adoptiedienst. Het VCA maakt dan een attest op voor de rechtbank waarna ofwel een actualisatie van het maatschappelijk onderzoek wordt opgestart, ofwel de geschiktheid automatisch wordt verlengd. Het VCA kreeg 9 vragen van de rechtbank voor dergelijke automatische verlenging in 2013. In 6 gevallen kon het VCA vaststellen dat er geen wijzigingen waren in het gezin, voor 3 gezinnen diende wel een actualisatie te gebeuren. 4 vonnissen werden in 2013 automatisch verlengd.

Deze gewijzigde regelgeving ging pas in op 6 juni 2013. Daardoor waren er nog verschillende actualiseringen lopende. 30 van de 162 afgeronde maatschappelijk onderzoeken gebeurden na een dergelijke lopende opdracht.

2.3.1 Verloop van het maatschappelijk onderzoek

Een maatschappelijk onderzoek wordt opgestart na een tussenvonnis van de jeugdrechtbank waarin een dergelijk onderzoek wordt bevolen. In 2013 werden 103 tussenvonnissen uitgesproken. Bovendien werden ook 15 vonnissen uitgesproken waarin een aanvullend onderzoek, eventueel na uitstel, werd bevolen. Daarnaast waren er 27 vonnissen met een vraag tot actualisatie van het maatschappelijk onderzoek, zoals voorzien in de wetgeving inzake de verlenging van het geschiktheidsvonnis voor de wetswijziging. In totaal kregen de DMO's dus 145 opdrachten. Bovenop deze vonnissen kregen ze 3 vragen naar actualisering van het verslag na onderzoek door het VCA naar de wijzigingen in het gezin.

Een maatschappelijk onderzoek bestaat uit 4 gesprekken. Begin 2013 werd ook een vijfde feedbackgesprek ingevoerd. In dit gesprek wordt het advies toegelicht aan de kandidaat-adoptieouders. Zij kunnen hierin materiële fouten rechtzetten. Inhoudelijke discussie is niet mogelijk, dit behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank. Door dit extra gesprek wordt voorkomen dat kandidaat-adoptieouders een eventueel negatief advies moeten lezen zonder toelichting.

Conform de regelgeving moet de DMO het onderzoek binnen de 2 maanden na het tussenvonnis afronden, maar dat is onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de kandidaat-adoptieouders als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de

2 teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de 2 maanden na het tussenvonnis.

De diensten stellen wel alles in het werk om, eenmaal het onderzoek gestart is, de termijn van 2 maanden te respecteren. De tijd tussen het eerste gesprek en de afronding van het onderzoek (het verslag) blijft dan ook ruim onder de 60 dagen met een gemiddelde duur van 48 dagen.

De wachttijd om te starten met het maatschappelijk onderzoek bedroeg in 2013 gemiddeld 12 weken tussen het vonnis en het eerste gesprek. Dit is een lichte stijging van de wachttijd t.o.v. 2012 maar dit heeft vooral te maken met een aantal uitzonderlijk lange wachttijden omwille van uitstel gevraagd door de rechtbank bij een aanvullend onderzoek.

2.3.2 Adviezen

Het aantal afgewerkte maatschappelijke onderzoeken blijft in 2013 dalen maar de daling is minder uitgesproken dan in 2012.

Een deel van de maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2012 en een deel zal pas in 2014 behandeld worden door de jeugdrechtbank.

Het aantal positieve adviezen blijft in 2013 stabiel, bijna 63% van de adviezen zijn positief voor 1 of voor meerdere kinderen. 2 gezinnen (1,2%) kreeg een positief advies voor 1 kind maar negatief of uitstel voor 2 kinderen. 23,5% negatieve adviezen is een stijging van 3,5% t.o.v. 2012.

10,5% van de kandidaat-adoptieouders kregen een uitstel als advies voor een termijn die schommelde tussen 6 en 24 maanden. 1,2% van de maatschappelijk onderzoeken werd stopgezet of opgeschort op vraag van de kandidaat-adoptieouders zelf, een halvering t.o.v. 2012. In tabel 2.3 staan alle adviezen op een rij.

Maatschappelijk onderzoek

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Negatief	82	95	54	69	81	38	38
Risicofactoren	3	26	16	1	1		
Bijkomende gesprekken	0	9	1	4	1		
Uitstel ⁽¹⁾	22	35	31	30	20	21	17
Uitstel voor 1, negatief voor 2					3		1
Neutraal	5	16	4		1		
Positief ⁽²⁾	317	348	199	165	145	101	88
Positief voor 1 specifiek kind	4	8		10	3	2	1
Positief voor 1 ouder kind		1		1		1	
Positief voor 1 of 2	8	13	11	7	8	7	5
Positief voor 1 of meer	1	4	1	1		1	
Positief voor 1, negatief voor 2	15		1	8	9	7	2
Positief voor 2	16	15	18	15	15	6	7
Positief voor specifieke kinderen	2	2	7		3	1	
Positief voor 3		1					1
Stoppen ⁽³⁾	15	28	19	16	13	5	2
Totaal	500	601	362	327	303	190	162

2.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek
Bron: VCA

(1) Voor 2013 van 6 maanden tot 24 maanden.

(2) In 2013: 1 positief advies was specifiek voor een kindje met special needs.

(3) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting op vraag van de kandidaten, stoppen.

2.3.3 Geschiktheidsvonnissen

Het VCA ontvangt niet systematisch de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, moeten door de jeugdrechtbank, via de FCA, aan het VCA gemeld worden. Er werden in 2013 toch 10 vonnissen van niet-geschiktheid bezorgd aan het VCA,

telkens na een negatief advies van de dienst voor maatschappelijk onderzoek.

In 2013 werden er 91 geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de jeugdrechtbanken. 2 kandidaat-adoptieouders verkregen hun geschiktheidsvonnis na een procedure voor het Hof van Beroep. Bovendien kregen nog eens 30 kandidaat-adoptieouders een verlenging van hun geschiktheidsvonnis na een actualisatie van

het maatschappelijk onderzoek en 4 kandidaat-adoptieouders kregen een automatische verlenging.

In tabel 2.4 worden de geschiktheidsvonnissen weergegeven gekoppeld aan het advies dat de dienst voor maatschappelijk onderzoek gaf. Er werden 15 vonnissen uitgesproken waarin aanvullend onderzoek werd bevolen die gedetailleerd vermeld worden in tabel 2.5.

Overzicht beslissingen jeugdrechtbank

Beslissing jeugdrechtbank ⁽¹⁾	Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek										
	Negatief	Positief 1 kind	Positief, 1 of 2 kinderen	Positief voor 1, negatief voor 2	Positief voor 2	Positief voor 3	Positief, specifieke kinderen	Positief, 1 ouder	Uitstel	Attest automatische verlenging	Totaal
Geschikt, 1 kind	6	56		4			1	1	6		74
Geschikt, 1 of 2 kinderen	1	1	2		1						5
Geschikt, 2 kinderen	1	1	3		6						11
Geschikt, 3 kinderen						1					1
Verlenging geschiktheidsvonnis		29			1						30
Automatische verlenging geschiktheidsvonnis										4	4
Totaal	8	87	5	4	8	1	1	1	6	4	125

2.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2013
Bron: VCA

(1) Vonnissen uitgesproken in 2013 waarvan het VCA op de hoogte werd gebracht tot 12 februari 2014.

Aanvullende onderzoeken

Beslissing jeugdrechtbank	Adviezen diensten voor maatschappelijk onderzoek		
	Negatief	Uitstel	Totaal
Aanvullend onderzoek	5	5	10
Aanvullend onderzoek na uitstel	1	4	5
Totaal	6	9	15

2.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2013
Bron: VCA

2.4 Bemiddeling

De meeste kandidaat-adoptieouders doen een beroep op een adoptiedienst voor bemiddeling. Deze diensten werken met door het VCA goedgekeurde kanalen.

Daarnaast probeert een beperkt aantal kandidaat-adoptieouders hun adoptie te realiseren via een zelfstandige adoptie. Dit geldt vooral voor de intrafamiliale adopties. Het VCA onderzoekt en beoordeelt alle zelfstandige adoptieprojecten.

2.4.1 Bemiddeling door erkende adoptiediensten

In 2013 werden 73 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door 1 van de 3 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, (FIAC-Horizon), en Het Kleine Mirakel. Deze kinderen kwamen uit 9 verschillende landen. Naast de landen waarmee al een samenwerking bestaat, gaan deze diensten ook op zoek naar nieuwe herkomstlanden waar nood is aan adoptie. Dit gebeurt via kanaalonderzoeken.

Kanaalonderzoeken

Adoptiediensten die in een nieuw land een adoptiesamenwerking willen opzetten, hebben hiervoor toestemming nodig van het VCA. Het VCA verleent deze toestemming na het voeren van een kanaalonderzoek dat gebaseerd is op een uitgebreid inlichtingendossier van de adoptiedienst. Een kanaalonderzoek houdt een grondige analyse in van de wetgeving en de plaatselijke procedures die worden getoetst aan het Haags Adoptieverdrag en de Belgische adoptiewetgeving. Daarnaast worden de betrokken organisaties en contactpersonen onderzocht en worden de financiële transacties, die nodig zijn om een adoptie tot stand te brengen, doorgelicht. Het voeren van kanaalonderzoeken gebeurt altijd in samenwerking met verschillende externe partners (buitenlandse zaken, NGO's, andere centrale autoriteiten, ...) en met de betrokken buitenlandse instanties, zoals de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet ratificeerden, moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist. Af en toe is een bezoek ter plaatse van het VCA ook nodig voordat een kanaalonderzoek kan worden afgerond.

De procedure voor het starten van een nieuw kanaal verloopt in verschillende fases:

- De adoptiedienst vraagt toestemming om prospectie te doen in een bepaald land.
- Het VCA verleent toestemming voor de prospectie, tenzij het onmiddellijk al tegenindicaties kan geven (bv. moratorium wegens wetswijzigingen ter plaatse, zware ramp die adopties voorlopig uitsluiten, ...). Verschillende adoptiediensten kunnen in 1 land tegelijk prospectie doen.
- De adoptiedienst legt vervolgens de regelgeving voor aan het VCA die een niet bindend advies geeft hierover.
- Na het advies van het VCA, beslist de adoptiedienst of zij een inlichtingendossier samenstelt met onder meer informatie over hun contactpersonen, de procedure ter plaatse, hun reisverslag, ... Dit inlichtingendossier dienen zij in bij het VCA.
- Het VCA voert een kanaalonderzoek uit en beoordeelt het kanaal.
- Als de beoordeling positief is, geeft het VCA een voorlopig akkoord aan de adoptiedienst en de toelating om 3 proefdossiers op te starten via dat bepaalde kanaal.

- Na afronding van de proefdossiers, worden deze door het VCA geëvalueerd op basis van de ervaring van de adoptieouders, de adoptiedienst, de FCA en het VCA. Als de evaluatie van het eerste en tweede proefdossier positief is, verleent het VCA een toelating voor 2 bijkomende proefdossiers. Na de positieve evaluatie van 3 proefdossiers kan er een definitieve goedkeuring van het kanaal gegeven worden en kan de adoptiedienst een wachtlijst aanleggen.

De adoptiediensten dienden in 2013 in totaal 7 nieuwe aanvragen in om kanaalprospectie te doen. Het VCA gaf hen voor 9 landen toestemming om te starten met prospectie, 2 aanvragen gebeurden nog in 2012.

Er werden geen prospecties geweigerd. Voor 3 landen liep de prospectie verder uit vorige jaren.

17 prospecties werden stopgezet door de adoptiedienst. Deze stopzettingen gebeurden om verschillende redenen. Ghana, Rwanda (2X), Namibië, Senegal, Liberia, Laos en Bhutan werden stopgezet omdat deze landen bezig zijn met nieuwe wetgevingen en er dus geen geldige wetgeving kon worden ingediend. Malawi, Sierra Leone en Oekraïne werden stopgezet

na negatief advies over de wetgeving door het VCA. Mali werd stopgezet door de huidige oorlogsomstandigheden in dat land. Zuid-Soedan werd stopgezet, ondanks een positief advies over de wetgeving, omdat het land onstabiel blijft en het zeer moeilijk was om contact te krijgen ter plaatse. Zuid-Korea werd stopgezet na een negatief advies over de wetgeving gecombineerd met het bericht dat het land geen nieuwe adoptiediensten meer wil erkennen. De prospectie in Mexico werd stopgezet door de hoge kosten en in Lesotho konden geen vorderingen gemaakt worden waardoor ook daar de prospectie niet langer zinvol was. De goedgekeurde prospectie in Vietnam werd door Het Kleine Mirakel stopgezet na de missie van het VCA ter plaatse. In het overleg met de bevoegde autoriteit in Vietnam werd duidelijk dat zij enkel met Ray of Hope wilde werken, gelet op de ervaring die deze dienst in het verleden opbouwde met Vietnam.

Het VCA ontving 7 aanvragen voor advies over de wetgeving en kon 13 adviezen geven (waarvan 5 nog op basis van een aanvraag in 2012). Er werden 3 nieuwe inlichtingendossiers ingediend door de adoptiediensten. 1 dossier loopt verder in 2014.

Het VCA verleende een voorlopig akkoord voor 3 landen. Voor Honduras werd in 2012 al een akkoord gegeven onder voorbehoud van accreditatie in het land zelf. Deze accreditatie werd in 2013 verkregen waardoor de proeffase effectief kon starten. Voor El Salvador wacht de dienst nog op accreditatie. Kenia kon in 2013 definitief goedgekeurd worden. 10 landen waren al in proeffase voor 2013 en deze proeffase kon nog niet worden afgerond. De eerste 2 proefdossiers van Burkina Faso konden wel positief geëvalueerd worden waardoor een vierde en vijfde dossier kon worden opgestart.

In totaal waren er 11 landen met lopende kanalen in 2013 (Marokko, Ethiopië, Sri Lanka, China, India, Polen, Kenia, Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen en Thailand).

In totaal lopen er dus in 23 landen Vlaamse adoptiedossiers.

In tabel 2.6 volgt een overzicht van alle kanalen per adoptiedienst.

	Kanalen per adoptiedienst		
	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	FIAC-Horizon
Aanvraag nieuwe kanalen	DR Congo Liberia Rwanda	Letland Oeganda (2de tehuis) Verenigde Staten	Oeganda
Goedkeuring start prospectie	DR Congo Liberia Rwanda	Dominicaanse Republiek Letland Oeganda (2de tehuis) Verenigde Staten Vietnam	Oeganda
Lopende prospectie	Jamaica Benin Kazachstan	Rwanda	El Salvador
Stopgezette prospectie	Bhutan Ghana Laos Liberia Malawi Mali Rwanda Sierra Leone	Oekraïne Vietnam	Lesotho Mexico Namibië Rwanda Senegal Zuid-Korea Zuid-Soedan
Ontvangst wetgeving	DR Congo	Dominicaanse Republiek Letland Oeganda (2de tehuis) Oekraïne Vietnam	
Adviezen wetgeving	Burundi (+) DR Congo (-) Malawi (-) Sierra Leone (-) Vietnam (+)	Dominicaanse Republiek (+) Letland (-) Oeganda (2de tehuis) (-) Oekraïne (-) Rusland (-) Vietnam (+)	Zuid-Soedan (+)
Ontvangst inlichtingendossier		Oeganda (2de tehuis)	DR Congo, Moldavië
Voorlopig akkoord (start proeffase)		Oeganda (2de tehuis) Gambia	DR Congo,
Lopende proeffases (gestart voor 2013)	Burkina Faso Haïti Togo	Bulgarije El Salvador (1) Guinéa Kameroen Oeganda (1ste tehuis) Portugal	Honduras (2) Nigeria
Definitieve goedkeuring		Kenia	
Lopende kanalen	China Ethiopië India Marokko Sri Lanka	Kenia Polen	Colombia Ethiopië Filipijnen Thailand Zuid-Afrika

2.6 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij VCA - 2013
Bron: VCA

- (1) Akkoord voor proeffase in 2012 onder voorbehoud van accreditatie in het land van herkomst, accreditatie nog niet verkregen.
 (2) Akkoord voor proeffase in 2012 onder voorbehoud van accreditatie in het land van herkomst, accreditatie verkregen in augustus 2013.
 (+) positief advies
 (-) negatief advies

Het Kleine Mirakel

Het Kleine Mirakel had in 2013 twee lopende kanalen. Naast Polen kon ook Kenia definitief goedgekeurd worden na de afronding van de 3 proefdossiers. Polen kan veel kinderen plaatsen bij families in Polen zelf waardoor enkel moeilijk plaatsbare kinderen (oudere kinderen, meer dan 1 kind tegelijk, kinderen met medische problemen) voorgesteld kunnen worden aan Vlaamse adoptiegezinnen. In 2013 kon geen enkel kind geplaatst worden uit dit land. Er gebeurden wel 3 kindtoewijzingen.

Na de afronding van de 3 proefdossiers in Kenia kon de adoptiedienst nieuwe dossiers opsturen. Hier werden nog geen kinderen aan toegewezen. Deze toewijzingen worden relatief snel verwacht in 2014. Kenia is een land met beperkte wachttijd maar de procedure ter plaatse is voor kandidaat-adoptieouders niet

evident. Kenia verwacht dat de adoptieouders 6 tot 8 maanden ter plaatse verblijven om de adoptieprocedure te doorlopen.

Het Kleine Mirakel heeft in Oeganda 2 kanalen in proeffase. Uit het eerste tehuis konden al 2 proefdossiers worden afgerond en voor een derde kon al een toewijzing gebeuren. 1 proefdossier kon positief geëvalueerd worden waarna een vierde dossier kon worden opgestart. Uit het tweede tehuis konden nog geen kinderen worden toegewezen. In 2013 werden 2 kindtoewijzingen goedgekeurd uit Guinéa. De kinderen kwamen nog niet aan. Voor de proefdossiers in Kameroen waren er nog geen toewijzingen in 2013. Uit Bulgarije kwam in 2013 ook geen toewijzing, het eerste proefdossier (afgerond eind 2012) werd wel positief geëvalueerd waardoor een vierde dossier kon worden opgestart. Uit Portugal

konden in 2013 verschillende kindtoewijzingen goedgekeurd worden voor de proefdossiers, maar geen enkele toewijzing resulteerde in een plaatsing. Deze adopties konden niet doorgaan omdat de kinderen niet aanvaard konden worden door de adoptieouders of omdat de kinderen zelf niet langer openstonden voor een adoptie. De proefdossiers in Gambia werden opgestart maar voorlopig werden er nog geen kinderen toegewezen. De accreditatie door El Salvador kon nog niet worden verkregen waardoor er nog geen proefdossiers lopend zijn in dit land.

Het Kleine Mirakel kreeg voor 2 landen in prospectie een positief advies over de wetgeving:

Vietnam en Dominicaanse Republiek. Voor Letland, Rusland, Oekraïne en Oeganda (2de tehuis) werd negatief geadviseerd op basis van de wetgeving.

FIAC-Horizon

FIAC-Horizon heeft als lopende kanalen Zuid-Afrika, Colombia, Filipijnen, Thailand en Ethiopië.

In februari 2013 kregen het VCA en de adoptiedienst bericht van de centrale autoriteit van Zuid-Afrika dat de samenwerking met de Zuid-Afrikaanse adoptiedienst werd stopgezet. De Zuid-Afrikaanse adoptiedienst had teveel samenwerkingsovereenkomsten met buitenlandse diensten. Vanuit de noodzaak aan herverdeling besloot de centrale autoriteit van Zuid-Afrika dat er een nieuwe dienst zou worden voorgesteld aan FIAC-Horizon. Hierdoor was er een tijdelijke stop van nieuwe dossiers voor dit land. Eind 2013 kon wel een missie gepland worden naar Zuid-Afrika om de nieuwe samenwerking op te starten, deze ging begin 2014 door.

Voor het tweede jaar op rij kwamen er geen kindtoewijzingen uit Colombia.

Begin 2013 vond er een buitenlandse missie plaats in DR Congo samen met het VCA. Het ingediende inlichtingendossier kon snel worden goedgekeurd waarna de dienst met 3 proefdossiers kon starten. Er konden nog geen kinderen worden toegewezen.

Voor Nigeria werd een tweede proefdossier opgestart. Er is nog geen kindtoewijzing geweest. Ook voor de 2 lopende dossiers in Chili werden er geen kindtoewijzingen ontvangen. Een derde proefdossier kon ook in 2013 niet worden opgestart, waarschijnlijk omwille van het zware profiel van de kinderen die nood hebben aan adoptie in dit land. FIAC-Horizon kreeg in augustus 2013 ook een accreditatie in Honduras, waardoor proefdossiers opgestart mochten worden. Eind 2013 waren er nog geen contracten afgesloten voor dit land.

De adoptiedienst kreeg een positief advies over de wetgeving van Zuid-Soedan.

Ray of Hope

Ray of Hope heeft lopende kanalen in Sri Lanka, India, Ethiopië, Marokko en China.

Bij adopties uit Marokko worden kinderen in Marokko door een kefala-beslissing (dit is een soort voogdij) geplaatst in een Vlaams gezin. Op basis van deze beslissing krijgen zij de toelating naar België te komen, met het oog op adoptie. Bij hun terugkeer in België dienen de kandidaat-adoptieouders vervolgens een verzoekschrift tot adoptie in bij de Belgische jeugdrechtbank. De Belgische wet voorziet in die mogelijkheid

voor weeskinderen en voor kinderen die verlaten verklaard zijn, én die onder toezicht van de Marokkaanse overheid zijn geplaatst. Voor 1 van de kinderen die op deze manier via Ray of Hope werden geplaatst, werd er door het Openbaar Ministerie in beroep gegaan tegen de adoptieuitspraak van de jeugdrechtbank. Het Hof van Beroep vernietigde de adoptie-beslissing. Deze zaak wordt momenteel behandeld bij het Hof van Cassatie. Er worden voorlopig geen kindtoewijzingen meer goedgekeurd uit Marokko, omdat deze uitspraak de toekomst van deze kinderen zeer onzeker maakt.

In 2013 heeft Ray of Hope ook tijdelijk de procedures in Ethiopië opgeschort. Er werden bijkomende (financiële) vereisten gesteld uit Ethiopië (steun voor bepaalde projecten) en de dienst wou eerst grondig onderzoeken of ze op deze vragen kon ingaan of niet. Na een missie ter plaatse besliste de dienst dat er nog steeds mogelijkheden zijn om op een verantwoorde manier te werken in het land en werden er opnieuw kinderen toegewezen.

Voor het tweede jaar op rij kwamen er geen kindtoewijzingen uit Sri Lanka.

De proefdossiers in Burkina Faso liepen verder. Er konden 2 kindtoewijzingen worden goedgekeurd, maar de kinderen zijn nog niet aangekomen. De procedure voor het lopende proef dossier in Haïti kon nog niet worden afgerond, hoewel de toewijzing al eind 2012 werd goedgekeurd. De procedures in Haïti werden in 2013 volledig gewijzigd waardoor ook deze procedure vertraging opliep. Ray of Hope heeft overigens nog geen nieuwe accreditatie

gekregen vanuit Haïti om verder te mogen werken. In afwachting daarvan konden er geen nieuwe overeenkomsten voor proefdossiers worden afgesloten. Tijdens een bezoek van de centrale autoriteit van Haïti aan België in het najaar van 2013 werd de mogelijkheid van een accreditatie uitgebreid besproken. De 3 lopende proefdossiers in Togo wachtten ook in 2013 nog op een kindtoewijzing. Begin 2014 werd de eerste kindtoewijzing ontvangen.

Het VCA gaf de adoptiedienst een negatief advies over de wetgeving van DR Congo, Malawi en Sierra Leone. Voor Vietnam kon een positief advies gegeven worden en na de missie in Vietnam door het VCA kon Ray of Hope hun accreditatiedossier voor Vietnam samenstellen. Burundi was al lange tijd in prospectie zonder resultaat. In het kader van de nieuwe Vlaamse regelgeving kreeg Ray of Hope ook voor dit land een advies over de wetgeving.

Plaatsingen in andere Europese landen

Ontvangend land	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vlaamse Gemeenschap ⁽¹⁾	210	172	162	176	210	244	205	180	122	73
Franse Gemeenschap ⁽¹⁾	290	299	221	182	154	195	183	172	138	107
Aangrenzende landen										
Duitsland ⁽²⁾	854	560	583	778	664	571	504	525	NB	NB
Frankrijk	2971	4136	3977	3162	3271	3017	3508	1995	1569	1343
Luxemburg	57	41	45	31	36	33	32	25	14	11
Nederland	1193	1185	816	778	767	682	705	529	488	401
Scandinavische landen										
Finland	198	308	218	176	156	187	160	163	146	141
Denemarken	716	585	450	426	395	500	419	338	219	176
Zweden	981	1083	879	800	793	912	655	538	466	341
Mediterrane landen										
Griekenland	NB	NB	NB	NB	NB	NB	3	5	4	4
Italië	346	2840	3188	3420	3977	3964	4130	4022	3106	2825
Spanje	3625	5423	4472	3648	3156	3006	2891	2573	1669	NB
Andere landen										
Verenigd Koninkrijk ⁽³⁾	351	369	363	356	225	200	175	153	120	NB
Ierland	225	366	313	392	422	307	201	188	117	72

2.7 Plaatsingen in andere Europese landen in vergelijking met Vlaanderen

Bron: VCA

- (1) Alleen adopties gerealiseerd door een erkende adoptiedienst
 (2) Alleen adopties van kinderen met een andere nationaliteit
 (3) Niet gevalideerd, gebaseerd op cijfers verzameld door de Darlington intercountry adoption team, exclusief Wales, Noord-Ierland, eiland Man (uit Haagse landen) en Schotland

Geplaatste kinderen

In 2013 is er opnieuw een sterke daling van het aantal geplaatste kinderen via een erkende adoptiedienst. De daling van 40% is zelfs nog iets groter dan in 2012. Vlaanderen volgt op dat vlak de internationale tendens. Tabel 2.7 geeft een overzicht van de cijfers van enkele andere ontvangende landen van de afgelopen jaren.

In Vlaanderen blijft Ethiopië het grootste herkomstland. De bedoeling van de nieuwe regelgeving om meer spreiding te verkrijgen vertaalt zich vooralsnog niet in de cijfers. Het aandeel Ethiopische kinderen blijft ook in

2013 hoog. 1 op de 3 kinderen geplaatst in Vlaanderen komt uit een Haags land. In tabel 2.8 staat een overzicht van de geplaatste kinderen uit de verschillende herkomstlanden.

Van de 73 aangekomen kinderen waren er 47 jongens en 26 meisjes. De exacte verdeling per land staat vermeld in tabel 2.9

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	2012		2013	
	Aantal	%	Aantal	%
Bulgarije ⁽¹⁾	2	1,6	0	0,0
Burkina Faso ⁽¹⁾	1	0,8	0	0,0
China ⁽¹⁾	15	12,3	6	8,2
Ethiopië	78	63,9	48	65,8
Filipijnen ⁽¹⁾	4	3,3	3	4,1
India ⁽¹⁾	3	2,5	2	2,7
Kenia (1)	0	0,0	3	4,1
Marokko	0	0,0	1	1,4
Oeganda	0	0,0	2	2,7
Polen (1)	0	8,2	0	0,0
Thailand (1)	1	0,8	3	4,1
Zuid-Afrika (1)	8	6,6	5	6,9
Totaal uit buitenland afkomstig	122	100,0	73	100,0

2.8 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiedienst

Bron: VCA

(1) Haags Land

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

Herkomstland	Jongens	Meisjes	Totaal
China	6	0	6
Ethiopië	30	18	48
Filipijnen	2	1	3
India	0	2	2
Kenia	3	0	3
Marokko	1	0	1
Oeganda	2	0	2
Thailand	1	2	3
Zuid-Afrika	2	3	5
Totaal	47	26	73

2.9 Plaatsing via de erkende adoptiedienst volgens geslacht - 2013

Bron: VCA

De leeftijd van de buitenlandse adoptiekinderen, geplaatst via de adoptiediensten, is net zoals in 2012, gemiddeld 3 jaar. Het aantal oudere kinderen (+6 jaar) zit weer op het niveau van 2011 met 12,4%. De leeftijd van de kinderen is terug te vinden in tabel 2.10.

Het profiel van de adoptiekinderen wijzigt al een aantal jaren. Een belangrijk deel van de aangekomen kinderen hebben extra ondersteuning nodig, de zogenaamde special needs kinderen.

Hieronder vallen de kinderen die:

- ouder zijn dan 6 jaar;
- een medisch probleem hebben;
- een ontwikkelingsachterstand hebben;
- samen met een broer/zus geplaatst worden (siblingadopties);
- gedragsproblemen en/of een extra belastende achtergrond hebben (bv. geboren na verkrachting, mishandeling, ...).

Het gaat om de situatie van de kinderen zoals die gekend is op het moment van plaatsing. Mogelijk zijn bepaalde extra zorgen pas bekend na plaatsing of blijkt dat de ingeschatte zorgen na plaatsing minder ernstig zijn dan verwacht.

De kinderen hebben ook soms meer dan 1 special need tegelijk. Van de 9 kinderen ouder dan 6 jaar maakten er 4 ook deel uit van een siblinggroep, 2 van deze 4 kinderen hadden bovendien een extra belastende achtergrond. 1 ouder kind had ook een extra belastende achtergrond. Naast de 4 kinderen ouder dan 6, maakten er nog 6 kinderen deel uit van een siblinggroep. Van deze 6 hadden 2 kinderen bijkomend een extra belastende achtergrond. 5 kinderen hadden een medisch probleem. 1 kind had zowel een medische problematiek als een extra belastende achtergrond. 3 kinderen met een ontwikkelingsachterstand en 3 kinderen met een extra belastende achtergrond werden in een Vlaams adoptiegezin geplaatst. In totaal hadden 27 (=37%) van de geplaatste kinderen 1 of meerdere special needs.

Leeftijd van het kind

Herkomstland	Aantal	%
0 jaar	16	22,0
1 jaar	19	26,0
2 jaar	15	20,5
3 jaar	5	6,8
4 jaar	3	4,1
5 jaar	6	8,2
6 jaar	3	4,1
7 jaar	4	5,5
8 jaar	1	1,4
9 jaar	1	1,4
10 jaar	0	0,0
11 jaar	0	0,0
12 jaar	0	0,0
> 12 jaar	0	0,0
Totaal	73	100,0

2.10 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2013

Bron: VCA

Gezinssituatie adoptieouders

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die een kindje uit het buitenland adopteerden lag in 2013 op 41 jaar voor de vaders en 39 jaar voor de moeders. Het gemiddelde blijft redelijk stabiel maar in 2013 was geen enkele ouder jonger dan 30. De spreiding in de verschillende leeftijdscategorieën is terug te vinden in tabel 2.11.

Van de 73 kinderen die door bemiddeling van een buitenlandse adoptiedienst in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 2 kinderen geadopteerd door een alleenstaande vrouw. 71 kinderen werden geadopteerd door een koppel, telkens door heterokoppels. 10 kinderen werden samen met een broer of zus geadopteerd.

In tabel 2.12 blijkt dat in totaal 32 kinderen in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van al eigen kinderen) terecht kwamen. 31 kinderen werden als eerste kind geplaatst in een gezin.

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
33-34 jaar	9	12
35-39 jaar	23	26
40-44 jaar	17	22
45-49 jaar	13	7
50-54 jaar	3	1
> 55 jaar	1	0
Totaal	66	68

2.11 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2013
Bron: VCA

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	31	42,5
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	10	13,7
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	32	43,8
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnenin de kinderrij	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	0	0,0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	0	0,0
Totaal	73	100,0

2.12 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2013
Bron: VCA

Evolutie over de jaren heen

Op 1 september 2005 trad de huidige adoptiewetgeving, die een einde maakte aan de vrije adopties, in voege. Elke adoptieprocedure wordt sindsdien opgevolgd door de overheid.

Tabel 2.13 geeft het aantal kinderen weer dat voor 2006 via bemiddeling van een erkende interlandelijke adoptiedienst in een adoptiegezin geplaatst werd. Dit is maar een gedeelte van het werkelijke aantal adoptiekinderen omdat er geen

duidelijk zicht is op het aantal vrije adopties die in die jaren in Vlaanderen gerealiseerd werden. Tabel 2.14 geeft het aantal plaatsingen via een erkende adoptiedienst weer vanaf 2006 tot en met 2013

Plaatsingen volgens herkomstland

Herkomstland	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bolivia		3	5		2	2	1	1						
Bulgarije						4	7	3	2	3	2			
Burundi			2	7		2								
Cambodja											1	20		
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1					
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2	
El Salvador								1	1					
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59
Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7
Frankrijk			5	5	2	3								
Haïti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5		
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10
Moldavië				1	2	3	3	7	2					
Nepal		1	5		1									
Oekraïne						2								
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15	5	1			
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14
Rwanda	26	27	4											
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4		
Zaire				24	3	3								
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9
Andere	11	12	5		2									
Totaal	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172

2.13 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2005
Bron: VCA

Plaatsingen volgens herkomstland sinds 2006

Herkomstland	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bulgarije							2	
Burkina Faso						1	1	
China	47	30	8	13	18	12	15	5
Colombia	3	3	1		3	2		
Ethiopië	58	88	97	107	87	102	78	48
Filipijnen	10	9	6	2	2	5	4	3
Haïti				3	3			
India	15	5	9		10	6	3	2
Kazachstan		26	58	86	64	22		
Kenia								3
Marokko						3		1
Nigeria						1		
Oegande								2
Polen			4	2		12	10	
Rusland	17	4	8	14				
Sri Lanka	3	2	5	3	3	2		
Thailand	1	2	4	3	3	2	1	3
Zuid-Afrika	8	7	10	11	12	10	8	5
Totaal	162	176	210	244	205	180	122	73

2.14 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2006 - 2013
Bron: VCA

Wachttijden

De gemiddelde wachttijd varieert naargelang het herkomstland. Enerzijds is er een wachttijd tot een kindtoewijzing en daarna kan het nog even duren voordat het kindje effectief geplaatst wordt in het gezin. Sommige landen eisen na toewijzing dat de ouders een bepaalde tijd (van enkele weken tot enkele maanden) ter plaatse doorbrengen, bij andere landen wordt de adoptie

pas maanden na de toewijzing afgerond waarna de ouders hun kindje kunnen ophalen.

In 2013 werden 61 kinderen toegewezen en sommige van deze kinderen zullen dus pas in 2014 effectief geplaatst worden in hun gezin. De tijd die verstrijkt tussen het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing gaat van 16 maanden voor Polen en Kenia tot 65 maanden voor Thailand.

In tabel 2.15 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing (KT), en tabel 2.16 toont de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis (GV) en de plaatsing. Er wordt telkens bij vermeld over hoeveel toewijzingen of plaatsingen het gaat.

Wachttijden kindtoewijzingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal kindtoewijzingen
Burkina Faso	22	1 j. 10 mnd.	2
China	14	1 j. 2 mnd.	4
Ethiopië	33	2 j. 9 mnd.	34
Filipijnen	36	3 j.	3
Guinea	26	2 j. 2 mnd.	2
India	33	2 j. 9 mnd.	2
Marokko	12	1 j.	1
Oeganda	20	1 j. 8 mnd.	2
Polen	23	1 j. 11 mnd.	3
Thailand	64	5 j. 4 mnd.	3
Zuid-Afrika	27	2 j. 3 mnd.	5
Totaal			61

2.15 Wachttijden kindtoewijzingen per herkomstland - 2013
Bron: VCA

Wachttijden plaatsingen

Herkomstland	Wachttijd in maanden	Wachttijd in jaren/maanden	Aantal plaatsingen
China	28	2 j. 4 mnd.	6
Ethiopië	41	3 j. 5 mnd.	48
Filipijnen	60	5 j.	3
India	52	4 j. 4 mnd.	2
Kenia	25	2 j. 1 mnd.	3
Marokko	16	1 j. 4 mnd.	1
Oeganda	40	3 j. 4 mnd.	2
Thailand	66	5 j. 6 mnd.	3
Zuid-Afrika	30	2 j. 6 mnd.	5
Totaal			73

2.16 Wachttijden plaatsingen per herkomstland - 2013
Bron: VCA

2.4.2 Zelfstandige adoptiedossiers

Kandidaat-adoptieouders kunnen ervoor kiezen om een adoptieprocedure te doorlopen zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval stellen kandidaten een inlichtingendossier samen over het door hen gekozen kanaal. Op basis van de aangeleverde informatie voert het VCA een kanaalonderzoek; dit start zodra het geschiktheidsvonnissen beschikbaar is (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt in principe maximaal 4 maanden in beslag; er bestaat de mogelijkheid om de termijn tweemaal, met telkens 2 maanden te verlengen tot maximaal 8 maanden.

De beoordeling van een kanaal gebeurt op gelijkaardige wijze als bij een adoptiedienst. Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult het VCA een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching en ook de opmaak van de nodige attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Binnen de zelfstandige adopties hanteert het VCA een specifieke aanpak als het gaat over een intrafamiliale adoptie. Aan deze groep kandidaat-adoptieouders wordt gevraagd een vragenlijst in te vullen bij hun aanmelding. Deze vragenlijst wordt ook gebruikt ter voorbereiding van een individueel gesprek over de slaagkans van de adoptie.

Wanneer kandidaat-adoptieouders beslissen om verder te gaan, kan het VCA al starten met een voorbereidend onderzoek van het kanaal. Op die manier wordt tijd gewonnen zodat, indien de adoptie wordt toegestaan, het kind snel zijn familie in België kan vervoegen. Het eigenlijke kanaalonderzoek en de beoordeling van het kanaal, kan ook maar starten nadat een geschiktheidsvonnissen werd uitgesproken.

Zelfstandige adoptie van een ongekend kind (niet-familiaal)

In 2013 ontving het VCA 4 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek van zelfstandige adoptanten, met name voor adopties uit Burundi, Zuid-Afrika en Peru (2 aanvragen).

3 kanaalonderzoeken werden opgestart in 2013, 1 kanaalonderzoek voor adoptie uit Peru werd nog niet opgestart, wegens het ontbreken van het geschiktheidsvonnissen. 5 kanaalonderzoeken konden worden afgerond, waarvan 2 die al opgestart waren in 2012. 4 kanalen werden goedgekeurd (Burundi, Peru, Haïti en Kroatië) en 1 kanaal werd afgekeurd omdat het land van herkomst geen zelfstandige adoptie toelaat (Zuid-Afrika).

Na goedkeuring van het kanaalonderzoek, dienden 3 kandidaat-adoptanten een ouderdossier in bij het VCA, die verzonden werden naar het buitenland (Peru, Haïti en Kroatië).

Voor 1 dossier ontving het VCA een kinddossier vanuit het buitenland (Kroatië) dat kon goedgekeurd worden. Dit kindje kon in 2013 geplaatst worden in het gezin.

Intrafamiliale zelfstandige adoptie

In 2013 werd voor 2 intrafamiliale dossiers een kanaalonderzoek opgestart nadat het VCA over het geschiktheidsvonnis beschikte (Kazachstan en Thailand). Ze werden allebei goedgekeurd, samen met 1 dossier (Moldavië) opgestart in 2012.

Er werden 2 ouderdossiers opgestuurd naar de landen van herkomst Thailand en Moldavië. We ontvingen 5 kinddossiers uit 5 landen (Moldavië, Ghana, Filipijnen, Haïti en Rusland); elk van deze dossiers werd goedgekeurd. 1 kinddossier (Ghana) uit 2012, werd in 2013 goedgekeurd. 1 kinddossier kon in 2013 nog niet worden goedgekeurd wegens ontbrekende stukken (Haïti). 1 kind uit de Filipijnen kwam ook aan in 2013.

De FCA kan aan het VCA een advies vragen in het kader van een regularisatie-aanvraag, waarbij een adoptie werd uitgesproken in het buitenland zonder de Belgische procedure te volgen. Dergelijk advies wordt steeds gebaseerd op een kinddossier van het land van herkomst. Er werd voor 7 regularisatievragen een kinddossier opgevraagd: uit DR Congo (2), Ghana (2), Turkije, Centraal-Afrikaanse Republiek en Rwanda. In 2013 ontving het VCA 4 kinddossiers (Centraal-Afrikaanse Republiek, Vietnam, Kameroen en Ghana). In 2 dossiers gaf het VCA positief advies (Kameroen en Vietnam), in 1 dossier een negatief advies (Centraal-Afrikaanse Republiek) en 1 dossier kon pas begin 2014 beoordeeld worden.

Geen enkele kandidaat-adoptant kreeg in 2013 toelating van de FCA om de adoptieprocedure in België te starten na een regularisatieprocedure. Er werd 1 adoptiebeslissing voor een intrafamiliale adoptie geregulariseerd door de FCA, voor adoptieouders die voor de wetswijziging de Belgische adoptieprocedure al hadden doorlopen. Het ging hierbij om 3 kinderen uit Burundi, die in 2013 aankwamen in België.

Tabel 2.17 geeft een schematisch overzicht van alle zelfstandige adoptiedossiers die door het VCA behandeld werden in 2013.

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers			
Niet familiaal		Intrafamiliaal	
Kanaaldossier ontvangen		Vragenlijst ontvangen	
Burundi	1	Marokko	3
Peru	2	Burundi	1
Zuid-Afrika	1	Afghanistan	1
Totaal	4	Zuid-Afrika	1
Kanaaldossier opgestart		Pakistan	1
Burundi	1	DR Congo	7
Peru	1	Thailand	1
Zuid-Afrika	1	Verenigd Koninkrijk	1
Totaal	3	Ghana	7
Goedkeuring kanaal		Suriname	2
Burundi	1	Guinea	2
Peru	1	Sierra Leone	1
Haïti	1	Kenia	1
Kroatië	1	Filipijnen	1
Totaal	4	Nigeria	3
Weigering kanaal		Kameroen	1
Zuid-Afrika	1	Iran	1
Totaal	1	Vietnam	1
		Totaal	36

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers (vervolg)			
Niet familiaal		Intrafamiliaal	
Verzending naar buitenland		Kanaalonderzoek opgestart (na geschiktheidsonderzoek)	
Peru	1	Kazachstan	1
Haïti	1	Thailand	1
Kroatië	1	Totaal	2
Totaal	3	Goedkeuring kanaal	
Ontvangen kinddossier		Kazachstan	1
Kroatië	1	Thailand	1
Totaal	1	Moldavië	1
Goedkeuring kindtoewijzing		Totaal	3
Kroatië	1	Weigering kanaal	
Totaal	1		
Weigering kindtoewijzing			
Totaal	0	Totaal	0
		Verzending naar buitenland	
		Thailand	1
		Moldavië	1
		Totaal	2
		Ontvangen kinddossier	
		Moldavië	1
		Ghana	1
		Filipijnen	1
		Haïti	1
		Rusland	1
		Totaal	5
		Goedkeuring kindtoewijzing	
		Moldavië	1
		Ghana	2
		Filipijnen	1
		Rusland	1
		Totaal	5
		Weigering kindtoewijzing	
		Totaal	0

2.17 Overzicht zelfstandige adoptiedossiers 2013
Bron: VCA

2.5 Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Na de adoptie van een kind geboren uit het buitenland, moet de adoptiebeslissing ingeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De meeste adopties worden uitgesproken in het land van herkomst. Deze

adoptiebeslissing moet echter eerst erkend worden door de FCA om ook in België uitwerking te hebben. In 2013 ontving het VCA van de FCA 62 registraties van een buitenlandse adoptie.

In sommige landen van herkomst wordt geen adoptie uitgesproken maar een plaatsing met het oog op adoptie. In dat geval wordt de

adoptie later in België, door de jeugdrechter uitgesproken.

Beide beslissingen, erkenning en uitspraak, moeten worden overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Deze overschrijvingen moeten bezorgd worden aan het VCA door de gemeentes via de FCA. In 2013 ontving het VCA zo 34 overschrijvingen.

3. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie betreft de adoptie van kinderen die in België verblijven en die niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

In Vlaanderen bemiddelen 5 erkende binnenlandse adoptiediensten (Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum, Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare) bij de adoptie van niet-gekende kinderen. Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het altijd om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...).

Bij de bemiddeling via een adoptiedienst staat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, in voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg.

Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtbank, de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptieouders.

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Deze regelgeving is op verschillende vlakken aan herziening toe. In 2013 werd verder gewerkt op de conclusies van de consultatieronde die in 2012 werd georganiseerd op vraag van Vlaams minister Vandeurzen. Een nieuw decreet werd verder voorbereid in overleg met de verschillende adoptiediensten.

De binnenlandse adoptiediensten voeren sinds 2013 gesprekken om op vrijwillige basis tot 1 dienst te komen. Behalve de noodzakelijke formele fusiebewegingen, moet ook de inhoudelijke werking van de diensten op elkaar worden afgestemd. Een eerste project werd goedgekeurd waarin de diensten in eerste instantie hun verschillende nazorgwerkingen omvormen tot 1 nazorgaanbod. Vervolgens zal de eigenlijke bemiddeling aangepakt worden zodat, wanneer de vzw's klaar zijn voor een fusie, de dienstverlening zelf ook klaar is om als 1 dienst te werken.

Bovendien willen we naar een traject voor de kandidaat-adoptieouders voor binnenlandse adoptie dat gelijkaardig is aan het traject voor interlandelijke adoptie. Ook hiervoor werden voorbereidingen getroffen via medewerking aan de werkgroep op federaal niveau die aanpassingen aan de federale wetgeving voorbereid. Ook is er een consensus over het feit dat de begeleiding van de afstandsouders financieel los moet staan van de realisatie van het aantal adopties, zodat er geen enkele schijn van belangenvermenging optreedt. In 2014 wordt het financieel en organisatorisch kader verder uitgewerkt in samenspraak met de diensten.

3.1 Aanmelding

Alle kandidaat-adoptieouders die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij het VCA. Het VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op. Tabel 3.1 geeft een overzicht van de kenmerken van deze aanmeldingen.

We zien een sterke stijging van 33% bij het

aantal kandidaat-adoptieouders dat zich aanmeldt voor een binnenlandse adoptie via een dienst. Deze stijging situeert zich vooral bij koppels van hetzelfde geslacht. Aangezien interlandelijk adopteren voor hen nog steeds zeer moeilijk was in 2013, richtten zij zich vooral op binnenlandse adoptie. 66 van de 193 koppels bestaan uit 2 mannen. Er zijn 120 heterokoppels en 7 vrouwenkoppels. Daarnaast melden zich ook 10 alleenstaande vrouwen en 7 alleenstaande mannen aan, die een kind willen

adopteren via een binnenlandse adoptiedienst. De zelfstandige adoptieaanvragen blijven de grootste groep, met vooral aanvragen binnen holebikoppels. Het ging hierbij om 279 meemoeders die het kindje van hun partner willen adopteren en 3 mannen die het kind van hun mannelijke partner willen adopteren. Bij de heterokoppels zijn er 145 mannen die het kind van hun vrouwelijke partner willen adopteren en 9 vrouwen die het kind van hun mannelijke partner willen adopteren.

Aanmeldingen bij de VCA

	2012		2013	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	158	26,7	210	30,7
Zelfstandig	434	73,3	473	69,3
waarvan:				
- stiefouder hetero	165	38,0	154	32,6
- stiefouder holebi	239	55,1	282	59,6
- gekend kind (pleegkind, draagmoeders, ...)	13	3,0	26	5,5
- kind van familie (kleinkind, neef, nicht, ...)	17	3,9	11	2,3
Totaal	592	100,0	683	100,0

3.1 Aantal aanmeldingen binnenlandse adoptie
Bron: VCA

3.2 Voorbereiding

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgt de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor wie kandidaat is voor een adoptie via een erkende adoptiedienst, als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties).

1 keer per jaar organiseert de vzw EVA-vorming op 2 locaties een algemene infosessie voor alle kandidaat-adoptieouders die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst.

Dergelijke algemene infosessies vonden plaats in januari en maart 2013.

Rekening houdend met het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan. Na de algemene infosessie komen de kandidaten aldus op een wachtlijst voor de voorbereiding terecht. Zodra de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe adoptieouders, wordt een voorbereidingsprogramma georganiseerd waarop de eerste wachtenden worden uitgenodigd.

Op vraag van de adoptiediensten werden eind 2013, 30 kandidaat-adoptieouders doorverwezen naar het voorbereidingscentrum. De datum van aanmelding dient als criterium om de volgorde van deelname te bepalen. Na het doorsturen van deze aanmeldingen stonden er nog 290 kandidaat-adoptieouders op de wachtlijst voor de voorbereiding. Ook de groep van zelfstandige kandidaat-adoptieouders volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben. Deze kandidaten kunnen onmiddellijk na de infosessie doorstromen naar de voorbereiding.

	Voorbereidingen													
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1	47	11,1	23	7,2	21	5	23	7,5	20	5,2
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9	376	88,9	295	92,8	401	95	282	92,5	363	94,8
Totaal	395	100,0	296	100,0	423	100,0	318	100,0	422	100	305	100,0	383	100,0

3.2 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via EVA-vorming
Bron: VCA

3.3 Maatschappelijk onderzoek

Na het volgen van het voorbereidingstraject wenden de kandidaten voor een ongekend kind zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg. De zelfstandige adoptieouders richten zich rechtstreeks tot de jeugdrechtbank. In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie verschijnen kandidaat-adoptieouders pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, willen adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat.

De jeugdrechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door het

VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via het VCA. In 2013 ontving het VCA opnieuw geen opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden via een dienst. Meestal vraagt de rechtbank geen verslag van het maatschappelijk onderzoek op omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag laten indienen samen met het verzoekschrift voor adoptie. In 2013 werd het sjabloon voor deze informatie uniform gemaakt voor alle diensten. Voor veel rechtbanken is dit voldoende om te kunnen beslissen over de geschiktheid tot adoptie.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptieouder en het betrokken kind.

Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht, maar wel mogelijk. In 2013 werden 8 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen in het kader van een zelfstandige adoptie. Het VCA ontving voor 11 kandidaat-adoptieouders een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. In 5 dossiers werd de opdracht door de jeugdrechtbank (tussenvonnissen) al in 2012 gegeven. Een overzicht van de opdrachten en verslagen staan in tabel 3.3.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie is de adoptiedienst decretaal bevoegd om een onderzoek te voeren naar de adoptabiliteit van een kind als dit in het kader van een interlandelijke adoptie naar het buitenland zou vertrekken. Tot nu toe kreeg het VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

	Onderzoeksopdrachten	
	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht maatschappelijk onderzoek door jeugdrechtbank	0	8
Verslag maatschappelijk onderzoek	0	11 ⁽¹⁾
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader	0	0

3.3 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2013
Bron: VCA

(1) Waarvan 5 opdrachten in 2012 werden gegeven

3.4 Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

In 2013 werden 26 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Hiervan werden 8 kinderen geplaatst in een gezin dat eerder al een kindje adopteerde via een binnenlandse adoptiedienst. 16 kinderen waren jongens en 10 waren meisjes. 2 kinderen waren net 1 jaar oud op het moment van plaatsing. Alle andere kinderen waren jonger dan 1 jaar met een gemiddelde van 2,6 maanden.

Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidt de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidt uiteindelijk tot een adoptieplaatsing.

Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, ...

Gezinssituatie

De gemiddelde leeftijd van de adoptievaders die een kind adopteerden via een erkende adoptiedienst was 36,6 jaar en van de adoptiemoeders 36 jaar. Hiermee ligt de gemiddelde leeftijd van deze adoptieouders lager dan die van de ouders die interlandelijk adopteerden. Voor adoptievaders is het verschil zelfs bijna 5 jaar.

Van de 26 kinderen kwamen 9 kinderen terecht in een gezin met 2 vaders (8) of 2 moeders (1). 16 kinderen werden geplaatst bij een vader en een moeder. 1 kind werd geplaatst bij een alleenstaande man. Of er al kinderen in het gezin aanwezig waren bij de plaatsingen kan teruggevonden worden in tabel 3.6.

Geplaatste kinderen via een adoptiedienst

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geplaatste kinderen	22	32	29	24	35	25	30	26

3.4 Kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten
Bron: VCA

Leeftijd van de adoptievader en -moeder

Leeftijd	Aantal adoptievaders	Aantal adoptiemoeders
25-29 jaar	0	1
30-34 jaar	11	4
35-39 jaar	14	11
40-44 jaar	6	1
45-49 jaar	2	1
Totaal	32	18

3.5 Leeftijd van de adoptievader en -moeder (in volle jaren) op het moment van de plaatsing - 2013
Bron: VCA

Plaats in de kinderrij

	Aantal	%
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	18	69,2
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	8	30,8
Totaal	26	100,0

3.6 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2013
Bron: VCA

3.5 Inschrijvingen in de burgerlijke stand

Iedere binnenlandse adoptie moet overgeschreven worden in de registers van de burgerlijke stand. De gemeentes bezorgen deze aan het VCA via de FCA.

In 2013 ontving het VCA in totaal 190 overschrijvingen. Hiervan gebeurden er 181 na de adoptie van een gekend kind en 9 na de plaatsing via een adoptiedienst (zie tabel 3.7).

	Overschrijvingen binnenlandse adoptie			
	2010	2011	2012	2013
Mijnheer adopteert kind van mijnheer		1	1	1
Mijnheer adopteert kind van mevrouw	40	21	39	39
Mevrouw adopteert kind van mijnheer	1	2	3	6
Mevrouw adopteert kind van mevrouw	59	68	159	133
Draagmoeder		1		
Pleegkind	2	1	2	
Derde graad		1		1
Gekend kind	1	1	1	
Kleinkind	1			1
Via adoptiedienst	9	13	13	9
Totaal	113	109	218	190

3.7 Overzicht van het aantal overschrijvingen en de soort adoptie
Bron: VCA

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.juriwel.be/ws/Export/1020362.html>

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel
Vlaams Centrum voor Adoptie:
02 533 14 76
www.kindengezin.be

D/2014/4112/19